

MARQUIS DE SADE

AŞKIN SUÇLARI

Çeviri: CEMAL SÜREYA

MARQUIS DE SADE
AŞKIN SUÇLARI

Can Klasik

Aşkın Suçları, Marquis de Sade

Fransızca aslından çeviren: Cemal Süreya

Les crimes de l'amour

İlk baskı: Chez Massé, 1800

© 2021, Can Sanat Yayınları A.Ş.

Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. basım: Nisan 2021, İstanbul

Bu kitabın 1. baskısı 5 000 adet yapılmıştır.

Dizi ditörü: Ayça Sezen

Düzeltili: Melis Ofilas

Mizanpaj: Atahan Sıralar

Sanat yönetmeni: Utku Lomlu / Lom Creative (www.lom.com.tr)

Kapak uygulama: Bilal Sarıteke / Lom Creative (www.lom.com.tr)

Kapak baskı, iç baskı ve cilt: İnkılap Kitabevi Baskı Tesisleri

Çobançeşme Mah. Altay Sk. No: 8

Yenibosna-Bahçelievler, İstanbul

Sertifika No: 44066

ISBN 978-975-07-4934-6

CAN SANAT YAYINLARI

YAPIM VE DAĞITIM TİCARET VE SANAYİ A.Ş.

Maslak Mah. Eski Büyükdere Cad. İz Plaza, No: 9/25 Sarıyer/İstanbul

Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33

canyayinlari.com/9789750749346

yayinevi@canyayinlari.com

Sertifika No: 43514

MARQUIS DE SADE
AŞKIN SUÇLARI

ÖYKÜ

Fransızca aslından çeviren

Cemal Süreya

♥can

DONATIEN ALPHONSE FRANÇOIS LE MARQUIS DE SADE, 1740'ta Paris'te doğdu. Roman yazarı, filozof ve siyasetçi olan Marquis de Sade önce bir Cizvit okulunda, ardından askerî okulda öğrenim gördü. Yedi Yıl Savaşları'nda süvari sınıfının komutanı olarak görev aldı. Eserlerinde ahlak kurallarını, yasaları ve dini ağır bir şekilde eleştirmiş; özgürlüğü, zevki, şehveti ve kimi zaman da toplumun ahlaksızlık olarak değerlendirdiği öğeleri savunmuştur. Sade yaşamının otuz yılını farklı hapisanelerde, on üç yılını ise akıl hastanesinde geçirdi. Yapıtlarının çoğunu tutuklu olduğu dönemde yazdı. 1814'te Charenton Akıl Hastanesi'nde öldü.

CEMAL SÜREYA, 1931'de Erzincan'da dünyaya geldi. Haydarpaşa Lisesi'nden sonra Ankara Üniversitesi'nde Maliye ve İktisat Bölümü'nü 1954 yılında bitirdi. İlk şiiri "Şarkısı-Beyaz" *Mülkiye* dergisinde yayımlandı. 1954'te göreve başladığı Maliye Bakanlığı'nda müfettiş yardımcılığı ve müfettişlik yaptı; 1965'te ayrıldığı göreve 1971'de döndü, 1982'de Maliye Tetkik Kurulu'nda başmüfettişlikten emekli oldu. Süreya, modern Türk şiirinin en belirleyici ve yenilikçi akımlarından İkinci Yeni'nin önde gelen isimlerindedir. 1961 yılında *Papirüs* dergisini kurdu, bu dergi 1981'e kadar aralıklı olarak yayımlandı. Yazarlık hayatı boyunca *Oluşum*, *Pazar Postası*, *Yeditepe* gibi birçok yayında şiirler, yazılar kaleme aldı. *Üvercinka* (1958) adlı şiir kitabıyla Yeditepe Şiir Ödülü'ne, *Göçebe* (1966) ile Türk Dil Kurumu Edebiyat Ödülü'ne layık görüldü. Toplu şiirleri *Sevda Sözleri* (1984) adıyla yayımlanan Süreya, 1990'da İstanbul'da hayatını kaybetti. Eşi Zuhal Tekkanat'a yazdığı *On Üç Günün Mektupları* (1990) ölümünden sonra yayımlanmıştır.

İçindekiler

Önsöz	11
Florville ile Courval ya da Kadercilik.....	17
Faxelange ya da Hırsın Zararları	71
Dorgeville ya da Erdemin Suç İşlettiği	107

ÖNSÖZ

Bir kırbaç, upuzun paltosunun altında
Akıtır ıssız gecede, karanlık ormanda
Zevklerin köpüğünü acının gözyaşına.

Baudelaire bir şiirinde böyle diyor, Marquis de Sade'ı anarak.

Guillaume Apollinaire de şöyle diyor: “Şimdiye dek yer-yüzüne gelmiş en özgür zekâ.”

Jean Paulhan, “Kötülüğün İncil’i” diyor onun eserine.

Puşkin: “Ölüme bitişik her şeyi içine koyduğumuz bir sevinç.”

Aşkın Suçları, Türkçede Sade’dan yayımlanmış ilk eser oluyor. Lamartine’in, Baudelaire’in, Swinburne’ün, Lautréamont’un, Nietzsche’nin, Puşkin’in, Dostoyevski’nin, Kafka’nın, Apollinaire’in başucu kitaplarından biri de buydu.

Aşkın Suçları’nın tamamı on bir parçadan meydana geliyor. Biz bu ciltte üçünü bir araya getirdik: “Florville ile Courval”, “Faxelange” ve “Dorgeville”.

Avrupa’da çıkmış hemen bütün baskılarda eserin başına Sade’in “Roman Üstüne Düşünceler” başlıklı yazısı konmakta, sonuna da ilk baskıdan sonra Villeterque adlı bir yazarın *Aşkın Suçları*’nın ahlaksız bir kitap olarak eleştirmesine karşı Sade’in verdiği cevap eklenmektedir.

“Roman Üstüne Düşünceler” yazısında Marquis de Sade romanı şöyle tanımlıyor: “İnsanların hayatındaki en garip serü-

venler esas alınarak meydana getirilmiş imgelem eserlerine roman denir.” Sonra roman kelimesinin etimolojisi üstünde duruyor; roman türünün (o sıralarda yeni bir edebiyat türüydü roman), hangi ulusların kaynaklarında daha zengin bir görünümde olduğunu araştırıyor. “Roman yazma sanatının kuralları nelerdir?” sorusuna cevap arıyor. Sade’a göre bu soruya bir karşılık bulmadan önce başka bir soruya, “Roman neye yarar?” sorusuna bir cevap aramaya çalışmalıyız. Neye yarar roman? Sade şöyle diyor bu konuda: “Neye mi yarar? Bu soruyu yönelten ikiyüzlü, sapık kişileri türlü yönleriyle anlatmaya, onların ıçığını cıçığını çıkarmaya.” Bu sözü boşuna söylemiyor Sade. O, dramatik sanatta iki kaynak görmektedir: acıma ve zulüm. Romanın ayırıcı niteliğini bu iki temel insani yönsemede bulmak istiyor. Böylece kendi felsefesi ile anlatımı arasında bir tutarlılık kurmak istiyor. Hatta bir iç içelik. Örflerin ve âdetlerin yüzer yıllık çizelgelerini yaparsak bunların zaman içinde nasıl bir değişim geçirdiklerini görürüz. Bu değişiklikler sadece zamana göre değil, yere göre de büyük farklar göstermektedir. Bu yüzden örfler ve âdetler insanda ikinci bir tutum meydana getirmektedir, sahte bir davranış bütününe yapılaşmasına sebep olmaktadır. Romancı ise bu kabukların altını merak etmelidir. İnsanların maskelerini indirerek incelemelidir. Bir adam kendi annesine âşık oluyorsa onu yazmalıdır; doğada ne kıpırdanma oluyorsa onu gözden kaçırmamaya bakmalıdır.

Aşkın Suçları dolayısıyla “gazeteci bozuntusu” Villetterque’e verdiği cevap da oldukça ilginç. Villetterque, *Aşkın Suçları*’nı iğrenç bulduğunu, Sade’in zaten sabıkalı ve tehlikeli bir adam olduğunu, kitaptaki birçok suçu kendisinin de vaktiyle işlemiş olabileceğini yazmıştı *Journal de Paris* gazetesinde. (Sade’in bu yazıya verdiği cevap, çok sert olduğu gerekçesiyle, aynı gazetede yayımlanmıyor. Bu cevabın kitabın yeni baskılarında metnin sonuna eklenmesi biraz da bundandır.) Villetterque ayrıca bu hikâyelerde iyinin ikiyüzlü bir tutumla savunulduğunu, oysa aslında kötünün zaferlerinin anlatılmak istendiğini, kötünün savunulduğunu söylemişti. Sade bu suçlamalara karşın *Aşkın Suçları*’ndaki hikâyelerden örnekler vererek kendini savunuyor. Şöyle diyor: “Florville ile Courval’ hikâyesinin suça zafer kazandırmak istediği nasıl ileri sürülebilir? Hikâye ortada.

Bizim gazeteci bozuntusunun kitabı okumak zahmetine bile katlanmadığı nasıl da anlaşılıyor. Okusaydı böyle mi yazardı?” “Dorgeville” hikâyesi için de aynı fikri ileri sürüyor: “‘Dorgeville’de en sonunda yakılarak idam edilen kim? Suç mu, erdem mi?” “Rodrigue” adlı hikâyede yapılan hücumları da şu cümleyle savuşturmak istiyor: “Suç, ‘Rodrigue’den başka nerede bu kadar ağır bir cezaya çarptırılmıştır?” Sade’a göre çevremizde biriken pislikleri, rezaletleri iyice anlatmadan iyiyi belirlemenin bir olanağı yoktur. Oysa kötülüğün İncil’ini yazan bu adamın bu tip yazılarıyla eseri arasında bir çelişki buluyor kimi yazarlar. Sözelimi Simone de Beauvoir’a göre: “Aslında kendini yazılarında savunurken ileri sürdüğü fikirlerin tam tersini düşünmektedir; iyinin aldatmağını kavramamış okurlara kötünün tatlarını aşılamaaya çalışmaktadır.”¹

Aşkın Suçları’ndaki hikâyelerde ince bir eğlence var. Ve bu eğlence tutumu, onun sayıklamalarını yıkmayacak şekilde gelişiyor. Gerçi çok yerde bir anlatım tutukluğuyla karşılaşılırsunuz, tekrarlarla bunalmaya başlıyorsunuz, ama Marquis de Sade’ın bir özelliğidir bu. İlkeliği içinde büyüyen, tatlanan, yakamızı bırakmayan bir anlatımı var. Sade’ın bütün eserleri böyledir: “Ağırbaşlı usavurmalarda bulunurken birdenbire gereksiz konulara atladığı halde, çok kez aşırılıklar onda katkısız, ince birtakım gerçeklere dönüşür. Düşüncesi, çok defa baştan düzenlediği sonucu bozacak şekilde gelişir ve bizi kaygılandıran bir amaca doğru yönelir; bu arada biçim de şaşırtıcı durumlar gösterir.”

Aşkın Suçları’nı Sade kendisi yaşarken yayımlamıştı.

Cemal Süreya
1967

1. Simone de Beauvoir, *Sade’ı Yakmalı mı?*, Çev. Cemal Süreya, Fahir Onger Yayınları, İstanbul, 1966. (Y.N.)

Suçu resmederken kullandığım fırça darbeleri seni rahatsız edip canını sıkarsa, bil ki kurtuluşun yakındır; zira en başından beri ulaşmayı amaçladığım hedef budur. Ancak burada betimlenen gerçek seni gücendirip yazarına lanet etmene yol açarsa... bil ki, zavallı okur, burada karşılaştığın, asla iflah olmayacak kendi benliğindir.

Sade

FLORVILLE İLE COURVAL YA DA KADERCİLİK

Mösyö Courval elli beş yaşına gelmişti; dinçti, sağlığı yerindeydi, daha yirmi yıl yaşayacağı konusunda bahse girebilirdi; bir kadınla evlenmişse de anlayamamıştı, kötü yola sapmayı seçen bu kadın uzun yıllar var ki Mösyö Courval'ı terk edip gitmişti, güvenilir kaynaklardan edindiği haberlere göre onu artık öldü varsayarak huy ve ahlak güzelliğiyle kendisine ilk deneydeki tatsızlıkları unutturacak şöyle uygun biriyle hayatını birleştirmeyi düşünüyordu.

Mösyö Courval'in çocuk yönünden de talihi yaver gitmemişti, iki çocuğundan kız olanını daha çok gençken kaybetmişti, oğlu ise yeni on beşini doldurduğu sırada, tıpkı annesi gibi, sefahat tutkusuyla terk etmişti onu; bu serseriyle arasında artık hiçbir bağ kurulmasını istemeyen Mösyö Courval, bir gün ortaya çıksa da onu reddedecekti; malını mülkünü, yeniden alacağı kadından olacak çocuklarına bırakmayı kuruyordu; yılda on beş bin franklık bir geliri vardı; eskiden ustaca çevirdiği işlerin meyvesiydi bu; şimdi şerefli bir adam sıfatıyla ve kendisini çok seven dostlarla birlikte gelirini harcıyordu; sayılan, tutulan biriydi; bazen Paris'teydi, Saint-Marc Sokağı'ndaki güzel dairesinde, bazen de yılın üçte ikisinde Nemours dolaylarındaki şirin toprağındaydı.

Bu şerefli adam, planından dostlarına da söz etmişti; tabii herkes onayladı onu; nasıl birini arıyordu: Otuz, otuz beş yaşlarında biri olacak, kızlık dulluk söz konusu değil. Acaba dostları böyle birini tanıyorlarsa ya da tanıyanları tanıyorlarsa, acele olarak kendisine bildirebilirler miydi?

Hemen ertesi günü eski arkadaşlarından biri gelip ona tam tamına uygun bir kadın bulduğunu söyledi. “Size takdim edeceğim kızın,” diyordu bu dost, “aleyhine işleyebilecek iki özelliği var; iyi özelliklerini anlatırken, baştan onları söylemeliyim ki sonunda teselli bulasınız; bir kere anası da babası da yok, hatta onların eskiden var olduklarını bile hatırlamıyor, çok küçükken kaybetmiş; kan durumu hakkında bilinen tek şey Mösyö Saint-Prât’nın kuzeni oluşudur; Mösyö Saint-Prât adı belli bir adam, her türlü kuşkuyu yok edecek saygıdeğer bir adam. Kızın ailesi yok ama Mösyö Saint-Prât’dan 4000 franklık bir geliri var. Burada ilk kötü özelliği söyleyebilirim artık: Kız, o adamın evinde yetişmiş, bütün gençliğini orada geçirmiş... İkincisi de şu: On altı yaşındayken bir karışıklığa gelmiş, bir oğlan çocuğu doğurmuş; çocuk şimdi meydanda yok, üstelik kız, çocuğun babasını da bir daha görmemiş.

Şimdi de iyi yönlerine gelem:

Matmazel Florville otuz altı yaşında, ama görseniz yirmi sekizinden gün almamış dersiniz; onunkinden daha hoş, daha ilginç bir görünüşe sahip bir kıza rastlamamışsınızdır; hatları yumuşak, tatlı ve ince, teni zambak beyazlığında, kumral saçları topuklarına iniyor; taze ve biçimli bir ağzı var ki tıpkı ilkyaz güllerine eş. İri yapılı, ne var ki büyük bir uyum var vücudunda. Hareketlerindeki incelik fazla uzun boylu oluşunu bir kusur gibi göstermediği gibi bir şeyler de katıyor ona; kolları, boynu, bacakları ilik gibi; hani zamanla kolay kolay eskimeyen, yaşlanmayan güzellikler vardır, Matmazel Florville’ininki de onlardan. Yalnız

davranışları ve hayat tutumu yönünden belki benimse-meyeceksiniz Matmazel Florville’i; dünyayı sevmiyor pek, münzevi bir yaşayışı var; bir kere çok dindar; oturdu-ğu manastırdaki görevlerine çok bağlı; çevresindeki her-kesi kendi dindar özelliklerine öyle koşullandırmış ki on-lar matmazole yalnız zekâsının erdemleri ve huyunun güzelliğiyle bakıyorlar... Uzun sözün kısası, Tanrı yaşlılık günleriniz için dünyaya bir melek göndermiş.”

Mösyö Courval böylesi bir rastlantıdan çok memnun kalmıştı; sözü edilen kimseyi hemen göstermesi için dos-tuna ricada bulundu: “Doğumunun şöyle ya da böyle olu-şu bence önemli değil,” dedi, “kanı temiz olduktan sonra annesinin babasının kimliklerinden bana ne? On altı ya-şında başına gelen olayları da aynı şekilde umursamıyo-rum, değil mi ki o hatasını onarmak için uzun yıllar köşe-ye çekilerek bir bilgelik kazanmış. Bu dulla derhal evlen-mek istiyorum. Zaten otuz, otuz beş yaşlarında birini aramıyor muydum? Şimdi benim yapacağım tek şey onu bana hemen gösteresiniz diye sizi sıkıştırmak olacak.”

Mösyö Courval’in dostu kısa bir süre içinde onu memnun etti; üç gün sonra Mösyö Courval’i ve sözü edilen matmazeli kendi evine yemeğe çağırdı; bu sevim-li kızı görür görmez baştan çıkmamak çok güçtü doğru-su; Minerva’nın profili gelmiş de sanki onda aşk çizgileri haline dönüşmüştü. Meselenin ne olduğunu bildiği için daha ölçülü, daha kendisine hâkim, daha terbiyeli görü-nüyordu; soylu tutumuyla fizik güzelliği, yumuşak huyu, sağlam ve oynak zekâsı birleşiyor, bütün bunlar zavallı Courval’in başını döndürmeye yetiyordu; öyle ki Cour-val dostundan işin tez elden sonuçlanması için yardımını rica etti.

Bazen aynı evde, bazen Mösyö Courval’in, bazen de Mösyö Saint-Prât’nın evinde olmak üzere iki-üç kez daha bir araya gelindi, sonunda bir gün Matmazel Flor-

ville, Mösyö Courval'e bu mutlu olay kadar kendini hiçbir şeyin sevindiremeyeceğini, ama taşıdığı inceliğin, kendi hayat serüvenini anlatmadan herhangi bir teklifi kabul etmeye imkân vermediğini belirtti.

“Size her şeyi anlatmadılar mösyö,” dedi, “bu konuda daha fazla bilgi vermeden sizin kadınınız olmayı kabul edemem. Sizin takdiriniz benim için çok önemli; sizin için gerçekten uygun biri olduğum kanısına varmadan evlenirsek o takdire layık değilim diye dövünürüm yoksa.”

Mösyö Courval her şeyi bildiğini, bu kaygıları kendi kendine yarattığını, oysa işi büyütmemesi gerektiğini, bir hiç için artık canını sıkılmazsa çok sevineceğini söyledi. Matmazel Florville üsteliyordu; Mösyö Courval, karşısında duran kimsenin hayat serüvenini mutlaka öğrenmeliydi, şarttı bu; Mösyö Courval'in kabul ettiği çözüm ise şöyleydi: Matmazel Florville, Nemours dolaylarındaki toprağına gelecek, evlenme hazırlığı yapılacak, hayat serüvenini anlatacak, ertesi gün de karısı olacak...

“Ama mösyö,” dedi Matmazel Florville, “bütün bu hazırlıklar sonuçta yararsız olarsa ne gereği var?.. Ya ben size uygun bir kadın olarak dünyaya gelmediğimi kanıtlarsam?”

“İşte bunu yapamayacaksınız matmazel,” diye karşılık verdi şerefli Courval, “hadi, bu konuda size meydan okuyorum; gelin gidelim, yalvarırım; planlarıma da pek karışmayın.”

Yapılacak başka iş kalmamıştı, anlaşmışlardı; Courval'in köyüne gittiler, ama ikisi de ayrı odalarda yatıyordu, Matmazel Florville öyle istemişti; gelişlerinin ikinci günü bu güzel ve alımlı kadın Mösyö Courval'e hayatındaki olayları anlattı; işte hikâyesi.

Aşkın Suçları, eserleri yayımlanmaya başladığı andan itibaren her zaman keskin tartışmalara konu olan ve sadizm kavramına ismini veren Marquis de Sade'in on bir öyküyü kapsayan eserinin üç öyküsünden oluşuyor. Sade'in ahlakın belirleyicisi olarak etik değerler yerine içgüdüler konulduğunda neler olabileceğini anlattığı *Aşkın Suçları* derlemesi, Lamartine'in, Baudelaire'in, Swinburne'ün, Lautréamont'un, Nietzsche'nin, Puşkin'in, Dostoyevski'nin, Kafka'nın, Apollinaire'in başucu kitaplarından biriydi.

Hıristiyan geleneklerine, tabulara ve yasaklara yazdıklarıyla ve yaşam biçimiyle savaş açan ve hayatının yaklaşık otuz yılını hapisanede, on yılından fazlasını akıl hastanesinde geçiren Sade hakkında Octavio Paz'dan Simone de Beauvoir'a, Ronald Hayman'dan Jacques Lacan'a, Theodor W. Adorno ve Max Horkheimer'dan Angela Carter'a pek çok kişi yazmıştır. Edebiyat tarihinin en ayrıksı kalemlerinden biri olan Sade'in bu üç öyküsünü Türk şiirinin en büyük şairlerinden Cemal Süreya'nın çevirisiyle okurlara sunuyoruz.

#dünyaklasikleri #fransızklasikleri #sadizm #aşk #ahlak #tabu #yasak
#içgüdü

Kapak resmi: Artemisia Gentileschi

 can

 canyayinlari.com | f | | canyayinlari

öykü

ISBN 978-975-07-4934-6

9 789750 749346